

УДК 338.23:330.341

С. В. Котельбан,
аспірант кафедри економічної теорії, менеджменту та адміністрування,
Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича
ORCID ID: 0000-0003-2775-9554

DOI: 10.32702/2306-6792.2019.13.60

ІННОВАЦІЙНА МЕРЕЖА ЯК СТИМУЛЮЮЧА ЛАНКА МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

S. Kotelban,
postgraduate student at the department of economic theory, management
and administration Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

INNOVATIVE NETWORK AS A STIMULATING LINK OF THE MECHANISM OF STATE REGULATION OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN ECONOMY

У статті вивчено особливості функціонування та будови інноваційної мережі як стимулюючий елемент механізму державного регулювання інноваційного розвитку економіки України. Визначені зовнішні середовища, які впливають на систему, описано її суб'єкти. Доповнено структуру інноваційної мережі, виділивши додатково психологічну та віртуальну підсистеми. Описано особливості будови психологічної підсистеми, визначено фактори та умови які впливають на її формування. Охарактеризовано особливості будови віртуальної підсистеми, визначено фактори та умови, які впливають на її формування. Описано особливі риси інноваційної мережі. Визначені принципи побудови та охарактеризовано функціональні особливості суб'єктів інноваційної мережі. У статті досліджено утворення конкурентних переваг у суб'єктах під час виконання спільних завдань та кооперації в інноваційній системі. Описано джерела та принципи фінансування проектів в інноваційних мережах.

The article examines the features of the functioning and structure of the innovation network as a stimulating element of the mechanism of state regulation of innovative development of the economy of Ukraine. The external environments affecting the system are defined, its subjects are described. The structure of the innovation network was supplemented, highlighting the psychological and virtual subsystems. The features of the structure of the psychological subsystem are described, the factors and conditions that influence its formation are determined. The features of the structure of the virtual subsystem are characterized, the factors and conditions that influence its formation are determined. Describes the special features of the innovation network. The principles of construction are defined and the functional features of the subjects of the innovation network are characterized. The article examines the formation of competitive advantages in the subjects when performing common tasks and cooperation in the innovation system. Described sources and principles of financing projects in innovative networks. The article deals with the issues of building national innovation networks based on modern models of the innovation process. The principles of the formation of innovative networks of interstate, national, regional and sectoral levels. The article material is accompanied by an example of building in Ukraine, the national innovation network.

The integration of business entities into an innovative network allows for the creation of competitive advantages for them. Depending on the degree of cooperation between organizations there is a direct dependence on increasing the benefits for them. Thus, the development of the innovation network of Ukraine should become one of the priority directions of innovation development and provide additional opportunities for ensuring its competitiveness in the conditions of globalization.

Ключові слова: інноваційна мережа, механізм державного регулювання, віртуальна підсистема, психологічна підсистема, зовнішнє середовище.

Key words: innovation network, state regulation mechanism, virtual subsystem, psychological subsystem, environment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розбудова інноваційної мережі України є однією із не вирішених до кінця проблем забезпечення інноваційного розвитку національної еко-

номіки як одного із стимуляційних важелів створення належних умов для ефективного функціонування механізму його державного регулювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням питань державного регулювання інноваційних процесів в Україні займалися такі вітчизняні вчені, як Бутенко О., Верховлядова Н., Вишнівська Б., Гладинець Н., Зінь Е., Іванов О., Карлюк Д. та інші. Але особливості їх застосування з метою визначення національної специфіки в сучасних умовах глобалізації є слабо розкритими.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мета статті полягає у вивченні особливостей функціонування та будови інноваційної мережі як ланки-стимулятора механізму державного регулювання інноваційного розвитку економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основною функцією інноваційної мережі є забезпечення мережевої взаємодії структурних елементів інноваційної інфраструктури та суб'єктів господарювання, що надають послуги за профілем мережі (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо), з метою поширення різноманітної інформації в різних формах (стосовно комерціалізації та передачі технологій, кращих інноваційних практик, пошуку потенційних партнерів тощо), надання інформаційних, аналітичних та організаційних послуг учасникам інноваційної діяльності з бізнес-сектору (компанії, фірми, підприємства, фінансові організації, елементи інноваційної інфраструктури — промислові парки, технопарки, іннополіси), державного сектору (міністерства, відомства, державні підприємства, органи регіональної влади та місцевого самоврядування) та науково-дослідного сектору (вищі навчальні заклади, науково-дослідні інститути, дослідницькі компанії, бізнес-інкубатори, офіси трансферу та комерціалізації технологій) завдяки налагодженню між ними сталих контактів та об'єднання ресурсними потоками. Взаємодія між учасниками може мати різну форму, включаючи наукову на юридичну консультації, ліцензування нових технологій, підтримку інноваційних ідей, пошук інноваційних ідей і рішень, дискусії стосовно формування пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, колективної роботи на основі grid-технологій, генерування нових чи перетокую на явних знань тощо.

Здебільшого науковцями в структурі інноваційної мережі виділяють такі чотири підсистеми [1]:

— інноваційну (організації, що здійснюють інноваційну діяльність з розробки та виробниц-

тва інноваційних та інтелектуальних продуктів);

— забезпечуючу (науково-технічне забезпечення — організації, що діють на ринку технологій, інформаційних ресурсів та послуг; забезпечення матеріально-сировинними ресурсами виробничої системи інноваційної мережі, забезпечення внутрішньої комунікації між усіма агентами інноваційної мережі, створення і обслуговування механізму збору інформації; забезпечення безпеки при наданні послуг; юридична підтримка);

— комерціалізації інновацій (організації, які функціонують у сфері маркетингу інновацій, реклами, збуту і забезпечують просування і реалізацію інновацій та інтелектуальних продуктів);

— фінансування інновацій (організації, які здійснюють фінансове забезпечення інноваційної мережі, проведення розрахунків і розподіл грошових потоків, використовують кошти для розвитку інноваційної мережі).

Вважаємо, що для забезпечення результативності функціонування інноваційної мережі, у її структурі повинні ще бути виділені керуюча, віртуальна та психологічна підсистеми.

Керуюча підсистема представляється органами управління інноваційними процесами на державному, регіональному рівнях та на рівні підприємств й організацій. Вона несе відповідальність за всі процеси, що відбуваються в середині інноваційної мережі, розбудову та її розвиток, взаємозв'язок між її підсистемами. Керуюча підсистема охоплює весь комплекс функцій управління на всіх рівнях ієрархії від окремого процесу до сукупності процесів функціонування інноваційної мережі в цілому — стратегічне управління, фінансово-економічне управління, управління організацією процесів, управління процесами взаємодії в мережі та зовнішніми зв'язками, управління ресурсами, управління процесами інтеграції в мережу нових структурних елементів та наявних елементів в аналогічній мережі інших країн чи існуючі в країні мережі, процесами інтелектуалізації мережі тощо.

Зважаючи на те, що розвиток інформаційного суспільства супроводжується переходом низки процесів у віртуальний вимір (віртуальне освітнє середовище, віртуальна наука, віртуальні організації та установи, віртуальна економіка і т.п.), тому в структурі інноваційної мережі необхідно виділити віртуальну підсистему. Завдяки її функціонуванню уможливити спільна робота над інноваційними проектами територіально розподіленими його учасниками, простіше і набагато швидше використовуватимуться інноваційні ресурси (матеріально-технічні — віртуальні машини, віртуальні прототипи, віртуальні лабораторії; трудові-

віртуальна зайнятість, віртуальні команди для розробки інноваційних проєктів; фінансові — криптовалюти, віртуальні банки та фінансові установи; інтелектуальні — інтелектуальні віртуальні системи, віртуальні інтелектуальні помічники, інтелектуальні тренажери, інтелектуальні хмарні та віртуальні сервіси, віртуальний інтелектуальний капітал (Інтернет-ресурси як важлива складова інтелектуального капіталу); інформаційні ресурси-мережі Інтернет, віртуальних офісів інноваційних проєктів, віртуальні форми довідкового обслуговування, інформаційні ресурси інших організацій та установ, доступні в режимі теледоступу) для забезпечення інноваційної діяльності.

Психологічна підсистема інноваційної мережі виражається сукупністю індивідуально-психологічних, соціально-психологічних, морально-психологічних та інших чинників, які здійснюють вплив на психіку людини, зумовлюючи появу певного психічного стану у кожного окремого учасника інноваційного процесу, від якого залежить сприйняття ним інновацій, психологічна готовність до прийняття змін, вміння відстоювати інноваційні ідеї та працювати з проривними ідеями, здатність до ризику та ригідності, вміння взаємодіяти в команді по реалізації інноваційного проєкту, здатність першим побачити проривну ідею та взятися за її реалізацію тощо.

Так, Білоусова А.К., Гугуєва З.С., Молохіна Г.А. у проведеному дослідженні [2] зазначають, що важливо враховувати психологічну складову при підборі учасників проєктної групи на різних етапах впровадження інноваційного проєкту. Зокрема на кожній стадії впровадження інноваційних технологій домінування необхідно віддавати учасникам з відповідним стилем мислення:

- на стадії генерації ідей — учасникам з ініціативним стилем мислення;
- на стадії прикладних розробок — з критичним стилем мислення;
- на стадії збуту — з управлінським стилем мислення;
- на стадії виробництва — з практичним стилем мислення.

Адже, від стилю мислення залежить якість мотивації: в осіб з ініціативним стилем мислення домінує спрямованість на завдання; з управлінським стилем мислення переважає мотив влади, потреба в досягненнях і спрямованість на себе; з практичним стилем — домінує спрямованість на завдання і прагнення досягнення успіху.

У свою чергу Журавльов А.А. виділяє різні соціально-економічні типи людей за їх відношенням до організаційно-економічних нововведень в залежності від інтенсивності прояву таких трьох психологічних компонент як: психологічна готовність до нововведень (мотиваційна компонента); підготовленість до життєдіяльності в

нових умовах (знання, вміння, навички, досвід і т.п.); реальна активність (дії, вчинки, діяльність). Різні поєднання бажань, знань і дій дозволили науковцю розділити людей на такі соціально-психологічні типи [3; 10]:

- 1) "активні реформатори" (бажають економічних змін, вміють працювати в нових умовах і активно діють);
- 2) "пасивні реформатори" (бажають, вміють, але не діють);
- 3) "пасивно-позитивно відносяться до нововведень" (в основному бажають змін, але не вміють і не діють);
- 4) "долають себе" (вміють і діють, але не бажають змін);
- 5) "неефективні" (бажають і діють, але не вміють);
- 6) "вичікувачі" (вміють, але не бажають і не діють);
- 7) "сліпі виконавці" (вираженого бажання немає, не вміють, але діють в напрямку змін за допомогою інших);
- 8) "пасивні противники" (не бажають, не вміють і не діють);
- 9) "активні противники" (не бажають, не вміють і діють проти змін).

Крім того, у процесі впровадження інновацій можуть виникати різного роду конфлікти, сила та ступінь прояву яких визначається декількома параметрами. По-перше, це неочікуваність і ступінь новизни інновації, яка впроваджується. По-друге, продуманість етапів та процедур впровадження інновації. По-третє, взаємостосунки між учасниками впровадження інновації [4]. По-четверте, баланс інтересів сторін інноваційного процесу. По-п'яте, співпраця між сторонами комунікації. По-шосте, рівень інформаційних потужностей кожної із сторін конфлікту.

Таким чином, психологічну складову не варто опускати у процесі організації інноваційної діяльності, оскільки її вплив на результативність інноваційної діяльності є доволі значним.

Така структуризація інноваційної мережі на підсистеми (рис. 1) об'єднує в собі максимальну кількість учасників інноваційного процесу. Водночас не кожен з учасників мережі приймає участь у всіх етапах інноваційного процесу — від фундаментальних досліджень до виробництва інноваційних продуктів.

Слід відзначити, що однією з відмінних рис розбудови інноваційної мережі є участь у цьому процесі держави, бізнесу та університетів. Однак ключова роль все ж таки відводиться державі, яка встановлює правила функціонування, а також забезпечує необхідну ресурсну підтримку, включаючи фінансування, страховий захист інноваційних ризиків [5, с. 24].

Висока динамічність інноваційних процесів, що підпорядковується глобалізаційним проце-

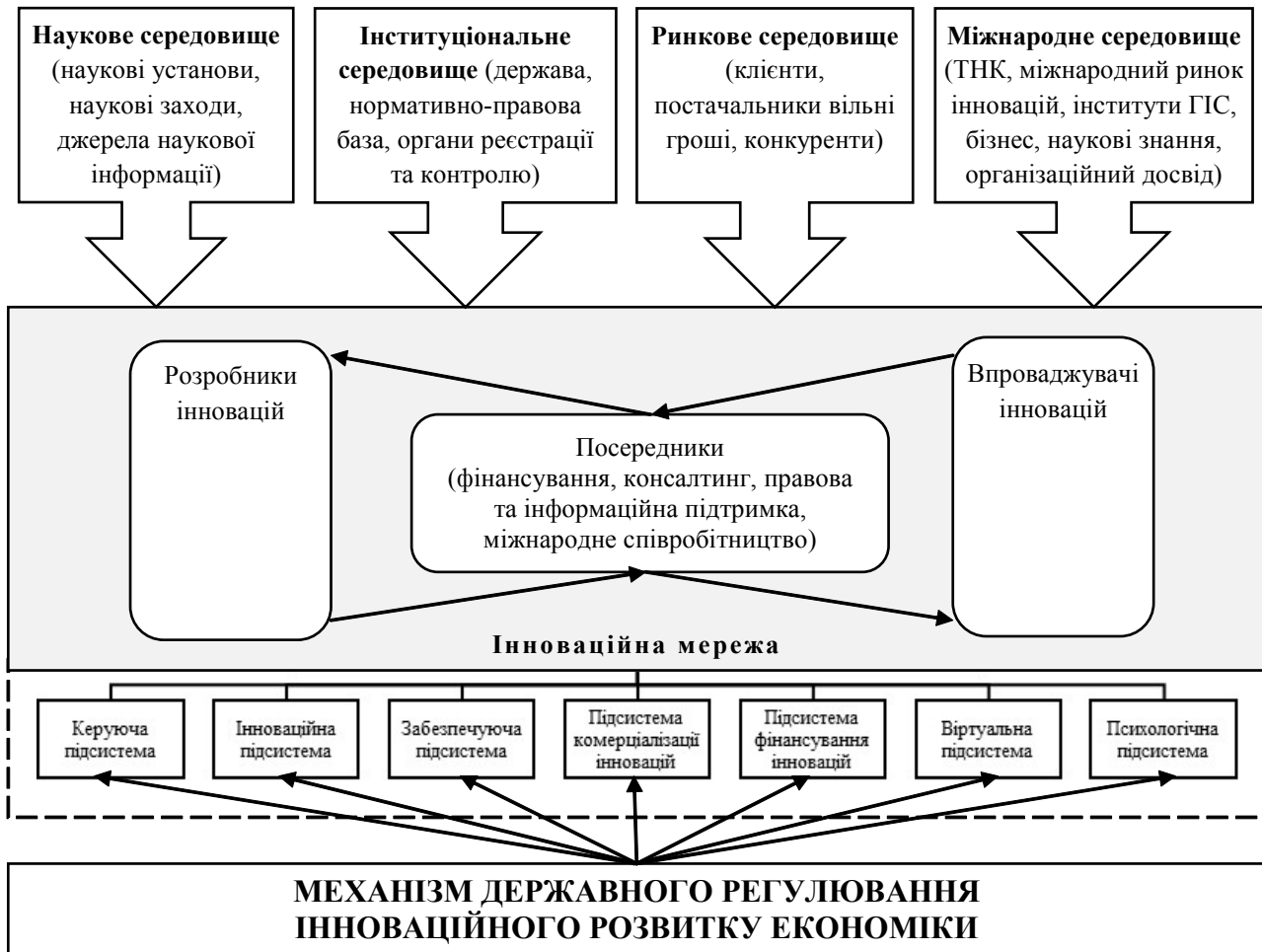

Рис. 1. Структура інноваційної мережі

Джерело: складено автором.

сам обміну науково-технологічними розробками та поширенню ідей, дозволяє виділити наступну рису інноваційної мережі — відсутність чітко вираженого ядра мережевої структури, оскільки її учасники є представниками різних галузей і сфер діяльності, участь яких в інноваційному проекті кожного разу мінятиметься залежно від його спрямованості та сфери впровадження.

У якості третьої риси можна виділити відсутність територіальної концентрації учасників мережі. Розвиток інформаційних технологій та технологій комунікації все більше і більше зменшує необхідність територіальної близькості учасників інноваційного процесу.

Безсумнівною є необхідність координації комунікаційних потоків у рамках інноваційної мережі з метою зниження трансакційних витрат її учасників. Водночас організації, що здійснюють їх координацію, не є ядром мережі в класичному розумінні, оскільки вони виконують допоміжні функції.

Як зазначає Рудченко І., базовими вузлами інноваційної мережі є наукові установи, що про-

водять спільні дослідження, та інноваційно орієнтовані підприємства, що забезпечують замовлення на інноваційну продукцію, взаємодія між якими здійснюється через інноваційні проекти, які виконуються систематично (паралельно чи послідовно), процеси генерації, апробації та комерціалізації знань [6, с. 65]. Зважаючи на те, що кількість продуктів інтелектуальної власності зростає, але через неналагодженість процесу комерціалізації не відбувається дифузії інновацій, то необхідно в інноваційну мережу включити суб'єкти мережі трансферу технологій.

В умовах розгортання в Україні процесів децентралізації та формування механізмів ефективної реалізації регіональної інноваційної політики важливо звернути увагу на можливість побудови мережі інноваційних регіонів за прикладом побудови й функціонування мережі Інноваційних регіонів в Європі (IRE), завданням якої є надання її членам доступу до нових інструментів, механізмів регіонального інноваційного розвитку, знаходження партнерів для реалізації проектів міжрегіонального співробітництва,

можливостей навчання у сфері реалізації інноваційної політики, направленої на підвищення інноваційного та конкурентного потенціалу компаній регіону [7, с. 43]. Адаптація забезпечення в такий спосіб підтримки співпраці й обміну досвідом між регіонами, поширення практики реалізації інноваційної політики з врахуванням специфічних рис та трендів розвитку окремих регіонів сприятиме активізації інноваційного розвитку їх економіки та національної економіки загалом.

Особливістю функціонування європейських мереж є те, що: по-перше, у їх фінансуванні беруть участь органи центральної та регіональної влади, комерційні структури та власні кошти мережі, отримані за надані послуги своїм учасникам; по-друге, отримання прибутку не є основною метою функціонування мереж; по-третє, вони виступають посередниками між джерелами технологій та їх споживачами; по-четверте, інтегруватися в таку мережу може будь-хто, однак найбільш зацікавленими є малі та середні інноваційні підприємства [7, с. 43].

Слід відзначити, що процес розбудови інноваційної мережі є доволі складний і потребує аналізу факторів і обставин, підбору і об'єднання відповідних суб'єктів в єдину мережу. З урахуванням тих змін, що відбуваються як внутрішньому її середовищі, так і зовнішньому, це повинно відбуватися з дотриманням таких принципів:

1) підпорядкування основним законам розвитку інформаційного суспільства, тобто враховувати фактори, якими визначається вектор сучасного розвитку. Зокрема демографічного фактору — старіння населення приводить до падіння його інноваційності (посилення консерватизму і складності здійснення радикальних інновацій, збільшення розриву між поколіннями). Екологічного фактору — зростання чисельності населення обумовлює необхідність впровадження інновацій для зменшення навантаження на природні ресурси та їх відновлення, скорочення і попередження забруднення навколишнього середовища. Технологічного фактору, що є базою для інновацій;

2) добровільної участі членів мережі в спільній інноваційній діяльності, що відображається на якості процесу обговорення, аналізу можливих результатів виконання прийнятого інноваційного рішення;

3) концептуальної єдності, тобто конструктивної взаємодії між собою учасників мережі задля досягнення загальних цілей і стратегій інноваційного розвитку економіки;

4) визначення сфери діяльності, значення та місця учасників у мережі, зокрема їх належність до конкретних груп учасників відповідно до підсистем мережі;

5) взаємозв'язку між учасниками мережі — встановлення партнерських відносин, рівноправність і самостійність при прийнятті інноваційних рішень;

6) цілеспрямованої концентрації власності, який реалізується в процесі визначення і розподілу прав власності на інновації та інтелектуальний продукт [8, с. 57];

7) створення законодавчої бази для розвитку кожної із підсистем інноваційної мережі;

8) координації — державне регулювання важливих процесів в інноваційній мережі, координація діяльності її суб'єктів;

9) професіоналізму — орієнтований на здобуття нових знань всіма учасниками мережі, проходження сертифікації на відповідність тими, до кого висуваються такі вимоги нормативною базою;

10) відповідальності, яким передбачається дотримання законів, постанов, указів, нормативів, а також взятих на себе зобов'язань усіма суб'єктами інноваційної мережі;

11) повноти інноваційного циклу — передбачає реалізацію всіх етапів циклу інноваційної діяльності з врахуванням умов внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування інноваційної мережі;

12) інформаційної насиченості мережевої взаємодії, обумовлює необхідність створення для всіх її учасників загального інформаційного простору зі спеціально розробленими каналами збільшення потужності потоку інноваційних знань і прискорення процесу дифузії нововведень;

13) міжнародної співпраці в інноваційній сфері — взаємодія національної інноваційної мережі з світовими та глобальними інноваційними мережами.

Цілоком погоджуємося із думкою Канаєвої М.О. про те, що розбудова інноваційної мережі повинна базуватися на обґрунтованих перевагах, які виникають за рахунок співпраці її суб'єктів, серед яких можна виділити [9, с. 21]:

— істотне зменшення транзакційних витрат у всіх сферах інноваційної діяльності;

— зростання і активізація інформаційного обміну між учасниками інноваційних мереж;

— додаткові можливості доступу до нових регіональних і міжнародних ринків;

— координація співпраці між лабораторіями, університетами, технологічними брокерами, венчурними інвесторами тощо;

— зниження фактів дублювання досліджень і розробок;

— вільне поширення знань у сфері інноваційного менеджменту;

— доступ до венчурних інвестицій;

— синергетичний ефект.

Основним змістом діяльності членів інноваційної мережі є: проведення аналізу та формування прогнозу напрямів науково-технологічного й інноваційного розвитку економіки з урахуванням реальних умов ринкового попиту; залучення в інноваційну діяльність результатів НДР; консультації підприємств з технологічного переоснащення виробництва та випуску інноваційної продукції; проведення експертизи розробок, надання консультаційних, інформаційних, юридичних чи інших послуг з виведення інноваційної продукції на ринок. Тому програмна платформа інноваційної мережі послужить інформаційною складовою для формування інформаційно-аналітичного середовища забезпечення результативності функціонування механізму державного регулювання інноваційного розвитку економіки, оскільки зібрані, накопичені та проаналізовані з її допомогою дані дозволятимуть:

- виявляти тенденції інноваційного розвитку економіки та інноваційної діяльності;
- встановлювати ступінь інноваційної активності підприємств, наукових установ, підприємців і винахідників на ринку, визначити напрями інноваційних робіт і потреб ринку;
- визначити можливі сфери застосування інноваційних розробок;
- сегментувати ринки інноваційної продукції;
- оцінювати технічний рівень інноваційної діяльності;
- встановлювати географію патентування та підприємств-конкурентів;
- оцінювати комерційну значимість інноваційної діяльності;
- виявляти конкурентів та потенційних партнерів;
- моніторити громадську думку, думки спеціалістів та експертів;
- розробляти прогнозні сценарії інноваційного розвитку економіки.

Водночас реалізація в такий спосіб інформаційно-аналітичного забезпечення МДРІРЕ відповідати наступним вимогам: науковість в оцінці подій і явищ, що досліджуються; оперативність і неперервність отримання, збору та обробки інформації; достовірність отриманої інформації; системність у висвітленні проблем; конфіденційність проведення інформаційно-аналітичних процедур.

Органом, який би здійснював такого роду інформаційно-аналітичний супровід МДРІРЕ може бути ситуаційний центр, мережа який вже створюється в обласних центрах України. Тим більше, як зазначають Тюшняков В.Н., Жертовська Є.В., Якименко М.В., їх практичне залучення до цього процесу харак-

теризується: значним підвищенням зацікавленості органів влади і управління в застосуванні ситуаційних центрів; наявністю досвідчених і професійних фахівців, які здійснюють виробництво та актуалізації великого обсягу інформаційних ресурсів і експлуатацію програмно-технічних засобів; розширенням функціональних можливостей ситуаційних центрів, комплексним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяють здійснювати аналітичну обробку та подання різномірної інформації, забезпечувати віддалений доступ до інформаційних ресурсів [10, с. 1256].

Найболючішим питанням розбудови інноваційної мережі є обмеженість джерел формування фінансового забезпечення її функціонування та знаходження оптимальної його структури з поміж субсидювання прямих витрат, пов'язаних з наданням послуг (неринкових) з державного та регіональних бюджетів, надходжень від платних послуг та прибутку організацій-учасників мережі.

Водночас фінансування мережі повинне відбуватися з дотриманням принципів [11, с. 83]:

- доцільності — фінансування в рамках затвердженної стратегії (програми) інноваційного розвитку економіки;
- фінансування конкретних заходів або надання конкретного обсягу послуг для клієнтів (при співфінансуванні з бюджету та оплаті вартості послуг клієнтами);
- орієнтування на існуючі організації інноваційної інфраструктури, які вже мають налагоджені контакти та досвід роботи з компаніями та науковими організаціями.

Додатковим джерелом фінансових ресурсів для інноваційної мережі в перспективі може стати надання платних послуг компаніям та науковим організаціям. Однак на сьогоднішній день вони ще не готові у повному обсязі платити за отримані послуги. Причина цього — недостатня платоспроможність та поінформованість про користь отриманих послуг.

ВИСНОВКИ

Отже, невід'ємною складовою інноваційної мережі є психологічна підсистема у якій реалізуються закономірності поведінки її суб'єктів в залежності від визначеного набору умов та обмежень.

Розвиток інформаційних технологій здійснив вплив на інноваційні мережі, а саме на віртуалізацію освітнього середовища, систем обміну інформацією, на віртуалізацію організацій та установ. Зважаючи на це утворилася віртуальна підсистема.

Об'єднання суб'єктів господарювання в інноваційну мережу дає змогу для створення

конкурентних переваг для них. Залежно від ступеня співпраці між організаціями існує пряма залежність у збільшенні переваг для них.

Таким чином, розбудова інноваційної мережі України має стати одним з пріоритетних напрямків інноваційного розвитку та надати додаткові можливості для забезпечення її конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Цей процес є складним і довготривалим, однак обов'язковим.

Література:

1. Рожкова Е.В. Специфика инновационных сетей в здравоохранении. URL:<http://vestnik.mednet.ru/content/view/666/30/lang,ru/>
2. Белоусова А.К., Гугуева З.С., Молохина Г.А. Особенности стиля мышления человека в инновационном процессе. URL:https://www.researchgate.net/publication/326168114_Osobennosti_stila_myslenia_celoveka_v_innovatsionnom_protsesse
3. Журавлев А.А. Социальная психология личности и малых групп: некоторые итоги исследования. Психологический журнал. 1993. Т. 14. № 4. С. 10.
4. Коханова О.П. Психологічні аспекти інноваційної діяльності в умовах вищої школи. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7678/1/O_Kokhanova_VOVU_8_IL.pdf
5. Січкаренко К.О. Мережева організація інноваційної діяльності: Наукова доповідь. Київ: ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України". 2015. С. 23.
6. Рудченко І. Трансфер технологій як елемент інноваційної інфраструктури. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2008. № 4. С. 61—68.
7. Новіков Є.А. Історія розвитку мереж трансферу технологій в ЄС. Право та інновації. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2017. № 1 (17). С. 41—45.
8. Титов А.Ю. Принципы формирования инновационных сетей в реальном секторе экономики. Финансы и кредит. Москва: ООО "Издательский дом ФИНАНСЫ и КРЕДИТ", 2009. № 22. С. 55—60.
9. Канаєва М.О. Сучасні європейські інноваційні мережі та їх роль в активізації інноваційної діяльності. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. Київ: КНУ імені Т.Шевченка, 2005. Вип. 73/2005. С. 21—23.
10. Тюшняков В.Н., Жертовская Е.В., Якименко М.В. Информационно-аналитическое обеспечение ситуационного центра как основа разработки стратегий инновационного развития региона. Фундаментальные исследования. Москва:

Издательский Дом "Академия Естествознания", 2015. № 11-6. С. 1253—1257.

11. Теребова С.В., Губанова Е.С. Активизация инновационного процесса в регионе: монография. Вологда: ВНКЦ ЦЭМИ РАН, 2009. 179 с.

References:

1. Rozhkova, E.V. (2015), "The specifics of innovative networks in health care", available at: URL:<http://vestnik.mednet.ru/tsontent/view/666/30/lang,ru> (Accessed 20 June 2019).
2. Belousova, A.K. Huhueva, Z.S. and Molokhyna, H.A. (2014), "Peculiarities of the human thinking style in the innovation process", available at: URL:https://vuv.researchgate.net/publitsation/326168114_Osobennosti_stila_myslenia_tseloveka_v_innovatsionnom_protsesse (Accessed 20 June 2019).
3. Zhuravlev, A.L. (1993), "Social psychology of personality and small groups: some results of the research", *Psikhologicheskij zhurnal*, vol. 14, no. 4, pp. 10.
4. Kokhanova, O.P. (2010), "Psychological aspects of innovation in higher education", available at: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/7678/1/O_Kokhanova_VOVU_8_IL.pdf (Accessed 20 June 2019).
5. Sichkarenko, K.O. (2015), *Merezheva orhanizatsiya innovatsiynoyi diyal'nosti [Network organization of innovation]*, DU "Instytut ekonomiky ta prohnozuvannia NAN Ukrainy", Kyiv, Ukraine.
6. Rudchenko, I. (2008), "Technology transfer as an element of the innovation infrastructure", *Teoriia i praktyka intelektual'noi vlasnosti*, vol. 4, pp. 61—68.
7. Novikov, Ye.A. (2017), "The history of the development of technology transfer networks in the EU", *Pravo ta innovatsii*, vol. 1 (17), pp. 41—45.
8. Tytov, L.Yu. (2009), "Principles of formation of innovation networks in the real sector of the economy", *Fynansy y kredyt*, vol. 22, pp. 55—60.
9. Kanaieva, M.O. (2005), "Modern European innovation networks and their role in enhancing innovaion", *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, vol. 73/2005, pp. 21—23.
10. Tiushniakov, V.N. Zhertovskaia, E.V. and Yakymenko, M.V. (2015), "Information and analytical support of the situational center as the basis for the development of strategies for innovative development of the region", *Fundamental'nie yssledovaniya*, vol. 11-6, pp. 1253—1257.
11. Terebova, S.V. and Hubanova, E.S. (2009), *Aktivizatsiya innovatsionnogo protsessu v regione [Activation of the innovation process in the region]*, VSCC CEMI RAS, Vologda, Russia.

Стаття надійшла до редакції 21.06.2019 р.